

„POTRAFIE”

Program edukacyjny wspierający rozwój samodzielności dzieci

W słowniku języka polskiego termin „samodzielność” odnosi się do człowieka, który jest „nie uzależniony od nikogo, dający sobie samemu radę, nie potrzebujący pomocy, nie podlegający czyjejś władzy; niezależny, niezawisły, niepodległy”.

K. Kuszak pisze o samodzielności będącej „dyspozycją dziecka do podejmowania wyzwań i działania zgodnie z własną wolą. Samodzielność wynika z potrzeby niezależnego zdobywania i gromadzenia doświadczeń, pokonywania przeszkód, sprawdzania swoich umiejętności w różnych sytuacjach. Jest wyrazem dążenia do poznania granic osobistych możliwości. Wiąże się z gotowością do podjęcia kolejnych prób działania w celu realizacji zamierzenia, a także z umiejętnością poniesienia konsekwencji własnych wyborów i decyzji”.

Program „Potrafię” jest skierowany do wszystkich grup wiekowych, a w szczególności do dzieci 5 – 6 – letnich, które kończą edukację przedszkolną i przygotowują się do podjęcia roli ucznia szkoły podstawowej.

Założenia programu:

- Wspieranie dziecka w rozwoju samodzielności na terenie przedszkola.
- Wzmacnianie poczucia własnej wartości dziecka.
- Współpraca dyrektora, nauczycieli i pracowników obsługi w rozwoju samodzielności dziecka.
- Zachęcanie rodziców do współdziałania w obszarze realizacji programu.

Cele programu:

Rozwijanie samodzielności dziecka w następujących aspektach:

- a) Samodzielność praktyczna – wykonywanie codziennych czynności na rzecz samego siebie lub potrzeb rówieśników; radzenie sobie z czynnościami samoobsługowymi (korzystanie z toalety, mycie, ubieranie i rozbieranie się), wykonywanie obowiązków związanych z pracami porządkowymi, przygotowaniem do posiłków, pełnienie funkcji

pomocniczej w trakcie rozdawania posiłków, pomoc młodszym kolegom w czynnościach przekraczających ich możliwości rozwojowe.

- b) Samodzielność umysłowa – nabywanie umiejętności podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów podczas nauki i zabawy.
- c) Samodzielność społeczna – nabywanie umiejętności współdziałania z rówieśnikami i opiekunami, porozumiewania się z nimi oraz brania odpowiedzialności za podejmowane decyzje; nabywanie umiejętności „załatwiania spraw urzędowych” na terenie przedszkola.

Oczekiwane efekty:

- Dziecko osiąga sukcesy w samodzielnym działaniu i chętnie podejmuje próby opanowania nowych umiejętności.
- Dziecko ma poczucie własnej wartości wynikające z sukcesów w samodzielnym działaniu.
- Dziecko jest samodzielne podczas wykonywania czynności samoobsługowych i nie oczekuje pomocy dorosłego.
- Dziecko zna swój adres zamieszkania.
- Dziecko zna nazwę przedszkola do którego uczęszcza i adres placówki.
- Dziecko wykonuje czynności porządkowe po skończonej pracy i zabawie.
- Dziecko chętnie pełni rolę pomocnika w trakcie przygotowania i rozdawania posiłków.
- Dziecko pełni rolę opiekunczą wobec młodszych rówieśników.
- Dziecko potrafi samodzielnie w formie werbalnej rozwiązywać problemy z rówieśnikami.
- Dziecko odważnie komunikuje opiekunowi o zaistniałych problemach i potrafi poprosić o pomoc.
- Dziecko nabywa przekonania, że wiele „spraw urzędowych” jest w stanie załatwić samodzielnie bez pomocy dorosłego.
- Dziecko jest przygotowane do podjęcia roli ucznia szkoły podstawowej.

Metody, formy i środki dydaktyczne wykorzystywane w trakcie realizacji programu:

1. Metody:

- opowiadania
- pogadanki

- ćwiczenia praktyczne
- wycieczki i spacery
- zabawy, gry ruchowe i tematyczne
- oglądowa – prezentacje plansz i ilustracji

2. Formy pracy

- praca indywidualna
- praca grupowa
- praca zbiorowa

3. Środki dydaktyczne

- plansze dydaktyczne
- historyjki obrazkowe
- ilustracje

W ramach realizacji programu przewidziana jest współpraca z:

- pedagogiem przedszkolnym;
- nauczycielami ze wszystkich grup przedszkolnych;
- personelem pomocniczym przedszkola, który będzie czuwał nad bezpieczeństwem dziecka samodzielnie przemieszczającego się w przedszkolu w celu załatwienia „spraw urzędowych” na trasie nauczyciel – dyrektor, nauczyciel – drugi nauczyciel, nauczyciel – sekretariat, nauczyciel – kuchnia, nauczyciel – intendent;
- rodzicami dziecka, którzy będą regularnie informowani o realizowanych w ramach programu zadaniach i postępach dziecka w rozwoju samodzielności.

Obszary działania:

1. Przedszkolak jest samodzielny podczas wykonywania czynności samoobsługowych.
2. Przedszkolak jest zaangażowany w działania na rzecz wspólnego dobra.
3. Przedszkolak samodzielnie rozwiązuje pojawiające się trudności.
4. Przedszkolak chętnie współdziała z rówieśnikami i osobami dorosłymi.

Ewaluacja:

- ankieta dla rodziców
- ankieta dla nauczycieli
- „test samodzielności” dla każdego dziecka
- wystawa zdjęć powstałych podczas realizacji programu

Zadania do wykonania

1. Uczenie samodzielnego rozbierania się (rano), ubierania się (podczas odbioru z przedszkola) bez pomocy rodziców i pań pełniących dyżur w szatni (ograniczenie pomocy osób dorosłych do minimum np. naprawa zepsutego zamka, rozwiązywanie związanych na supeł sznurków od czapki).
2. Uczenie samodzielnej zmiany odzieży podczas wychodzenia na dwór i powrotu do przedszkola w trakcie pobytu dziecka w placówce (ograniczenie pomocy osób dorosłych do minimum, jak wyżej).
3. Nauka samodzielnego przebierania się w strój sportowy na zajęcia dodatkowe: judo, piłka nożna, gimnastyka korekcyjna.
4. Nauka wiązania sznurowadeł z wykorzystaniem dostępnych w przedszkolu „zabawkowych” butów.
5. Nauka bezpiecznego zachowania się podczas wizyty w łazience, uczenie: samodzielnego korzystania z toalety, spłukiwania toalety, nakładania pasty i mycia zębów, pamiętania o dokładnym umyciu rąk mydłem i poprawnym ich wytarciu po skorzystaniu z toalety.
6. Nauka adresu zamieszkania dziecka, nazwy przedszkola, do którego dziecko uczęszcza oraz adresu placówki.
7. Nauka sprzątnięcia zabawek i odkładania ich na wyznaczone miejsca bezpośrednio po skończeniu jednej zabawy i przed rozpoczęciem następnej.
8. Samodzielne sprzątnięcie miejsca pracy po wykonaniu zadania plastycznego (odkładanie kleju i nożyczek do pojemników, wyrzucanie resztek papieru do kosza).
9. Pełnienie funkcji pomocnika podczas przygotowania do posiłku (rozkładanie sztućców, soków, talerzy).
10. Uczenie samodzielnego nakładania wybranych potraw na własne talerze (np. naleśników – smarowanie ich wybranym dodatkiem, warzyw itp.) oraz na talerze rówieśników.
11. Uczenie niesienia pomocy młodszym rówieśnikom np. prowadzenie do łazienki, podawanie wybranej zabawki, zaangażowanie w pomoc podczas wykonywania różnorodnych działań w przedszkolu.
12. Nauka samodzielnego nawiązywania różnych form interakcji z rówieśnikami (np. zabawa z nowymi kolegami, poproszenie o możliwość udziału w zabawie rozpoczętej przez inne dzieci).

13. Nauka samodzielnego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zabawy, zabawki lub innej preferowanej przez dziecko aktywności z jednoczesnym poszanowaniem wyboru kolegów i koleżanek.
14. Uczenie dziecka samodzielnego rozwiązywania drobnych konfliktów z rówieśnikami poprzez rozmowę z kolegą/ koleżanką na temat zaistniałego problemu.
15. Nauka samodzielnego zapamiętywania „zadań domowych” zleconych przez nauczyciela (dotyczących np. przyniesienia potrzebnego na zajęcia artykułu); ustalenie przez dziecko własnej metody pamiętania o sprawach ważnych.
16. Uczenie odwagi w kontaktach z dorosłymi, w tym umiejętności: zadawania pytań, zgłaszania problemów, proszenia o pomoc w trudnych momentach.
17. Nauka samodzielnego załatwiania „spraw urzędowych” na terenie przedszkola na trasie: nauczyciel – dyrektor, nauczyciel – drugi nauczyciel, nauczyciel – sekretariat, nauczyciel – kuchnia, nauczyciel – intendent. W trakcie przemieszczania się po budynku przedszkolnym droga dziecka jest cały czas monitorowana przez personel pomocniczy, a docelowe miejsce i dokładna godzina wizyty w nim jest odpowiednio wcześniej uzgodniona przez nauczyciela prowadzącego grupę z: drugim nauczycielem Dyrektorem, intendentem, paniami w kuchni, panią sekretarką.

Opracowała:
mgr Sylwia Podeszwińska